

مدیریت انتظامی در مبارزه با قاچاق کالا

مؤلف

حسن واحدی

دانشجوی کسرای حقوق جزا و جرم شناسی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۹

سرشناسه	: واحدی، حسن، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت انتظامی در مبارزه با قاچاق کالا/ مولف حسن واحدی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۱۱۷-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قاچاق -- ایران
موضوع	: Smuggling -- Iran
موضوع	: کالاها -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Commercial products -- law and legislation -- Iran
موضوع	: قاچاق -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Smuggling-- Law and legislation -- Iran
موضوع	: قاچاق
موضوع	: Smuggling
موضوع	: لبس -- ایران -- مدیریت
موضوع	: -- IranPolice administrati
رده بندی کنگره	: HJ ۳
رده بندی دیویی	: ۳۶۲/۳۰۹۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۸۲

انتشارات قانون یار

مدیریت انتظامی در مبارزه با قاچاق کالا

تألیف: حسن واحدی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۱۱۷-۴

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
فصل اول: کلیات.....	۱۳
بخش اول: مقدمه.....	۱۳
بخش دوم: اهمیت تالیف این اثر علمی.....	۱۷
بند دوم: مدیریت.....	۱۹
بند سوم: انتظامی.....	۱۹
بند چهارم: مدیریت انتظامی.....	۲۰
بند پنجم: چاق.....	۲۰
بند ششم: کالا.....	۲۱
بند هفتم: قانون.....	۲۱
بند هشتم: منابع انسانی.....	۲۲
فصل دوم: پیشینه علمی و پژوهشی و موقع.....	۲۵
بخش اول: تحقیقات و پژوهش های داخلی.....	۲۶
بند اول: پایان نامه ها.....	۲۶
بخش دوم: تحقیقات و پژوهش های خارج از ناچا.....	۳۱
بند اول: مجموعه مقالات ارائه شده در سومین همایش.....	۳۱
بند دوم: تحقیقات خارجی مرتبط با موضوع در مراجع و پایگاه های علمی.....	۳۴
فصل سوم: تاریخچه قاجاق کالا.....	۳۷
بخش اول: قاجاق کالا در جهان.....	۳۷
بخش دوم: قاجاق کالا در ایران.....	۴۰
بخش سوم: بررسی و واکاوی نظریه های مربوطه با قاجاق.....	۴۴
بند اول: نظریه حرص و آز - افلاطون.....	۴۴
بند دوم: نظریه آدام اسمیت.....	۴۴
بند سوم: نظریه پاپل.....	۴۵
بند چهارم: نظریه قاجاق و رفاه در اقتصاد - ماری ونلسون.....	۴۵
بند پنجم: نظریه لایمن.....	۴۵

بند ششم: نظریه مرتون	۴۶
بند هفتم: نظریه فروید	۴۶
بند هشتم: نظریه دیویس	۴۶

فصل چهارم: تحلیل و واکاوی مفاهیم مربوطه با قاچاق..... ۴۷

بخش اول: تعریف و بررسی سازمان های شاکی	۴۸
بخش دوم: تفسیر و شناسایی حقوقی مفاهیم گمرکی	۴۹
بخش سوم: انواع کالا بر حسب قانون مقررات صادرات و واردات	۵۱
بند اول: طبقه بندی بر حسب سازمانهای مأمور وصول درآمد دولت وقوانین و مقررات	۵۲
بخش چهارم: تحلیل حقوقی قاچاق فرآورده ها	۵۴
بند اول: فرآورده های نباتی	۵۴
بند دوم: فرآورده های جنگلی	۵۵
بند سوم: فرآورده های نفتی	۵۶
بند چهارم: قاچاق اموال تاریخی، فرهنگی	۵۷
بند پنجم: قاچاق اسلحه و مهمات، مواد مخدر	۵۸
بند ششم: قاچاق پرندگان شکاری و وحوش کبک	۵۹
بند هفتم: قاچاق دارو	۵۹
بخش پنجم: قاچاق صادراتی و قاچاق وارداتی	۶۰
بند اول: مبادی عمده ورودی کالاهای قاچاق	۶۰
بند دوم: مبادی رسمی و غیر رسمی	۶۲
بند سوم: مبادی غیر گمرکی (غیر رسمی)	۶۹

فصل پنجم: شگردهای قاچاق کالا..... ۷۱

بخش اول: مرزهای دریایی به عنوان بستری مناسب برای قاچاق	۷۱
بخش دوم: تحلیل و بررسی شگردهای ورود و خروج کالا از مرزهای دریایی	۷۳
بخش سوم: مرزهای خشکی راهکاری دیرینه برای قاچاق	۷۵
بخش چهارم: انتقال، نگهداری و توزیع کالای قاچاق	۷۶
بند اول: انتقال کالای قاچاق از خارج به داخل کشور	۷۶
بند دوم: حمل و نقل کالای قاچاق به شهرهای داخلی	۷۷
بخش پنجم: نگهداری و توزیع کالاهای قاچاق	۷۸
بخش ششم: شکل گیری قاچاق کالای ورودی	۷۹

بند اول: کشورهای مبدأ	۷۹
بند دوم: کشورهای عربی حوزه خلیج فارس	۸۰
بند سوم: کشورهای همسایه غربی	۸۲
بند چهارم: کشورهای همسایه شرقی	۸۳
بند پنجم: کشورهای همسایه شمالی	۸۴
فصل ششم: آثار و پیامدهای قاچاق کالا	۸۵
بخش اول: آثار اقتصادی قاچاق کالا	۸۵
بند اول: روی نیاوردن به تجارت قانونمند	۸۶
بند دوم: کاهش میزان اشتغال	۸۶
بند سوم: کاهش تولید داخلی	۸۷
بند چهارم: کاهش درآمدهای دولت	۸۷
بند پنجم: برقرار نبودن عدالت الیاتی	۸۸
بند ششم: افزایش هزینه دولت	۸۸
بند هفتم: کاهش اثربخشی هزینه های دولت	۸۹
بند هشتم: کاهش انگیزه سرمایه گذاری	۸۹
بند نهم: خنثی شدن حمایت از تولید داخلی	۸۹
بند دهم: گسترش پول شویی و نابرابری	۹۰
بخش دوم: تأثیر قاچاق کالا بر سیاست های بازرگانی	۹۰
بند اول: اختلال در نظام اقتصادی	۹۱
بخش سوم: آثار اجتماعی و فرهنگی قاچاق کالا	۹۲
بند دوم: قاچاق کالا و بهداشت جامعه	۹۲
بند سوم: افزایش الودگی های مالی و اخلاقی در بدنه نظام اداری	۹۳
بند چهارم: تقویت باند های مافیایی در شبکه قاچاق کالا	۹۳
بند پنجم: شکل گیری رفتار های اجتماعی غلط	۹۳
بند ششم: طبقاتی شدن جامعه	۹۴
بند هفتم: تضعیف فرهنگ کار	۹۴
بند هشتم: قاچاق کالا و تهاجم فرهنگی	۹۴
بخش چهارم: آثار سیاسی قاچاق کالا	۹۵
بخش پنجم: علل و عوامل مؤثر در افزایش قاچاق کالا	۹۵
بند اول: عوامل اقتصادی	۹۶

بند دوم: عوامل جغرافیایی	۹۷
بند سوم: عوامل امنیتی	۹۷
بند چهارم: عوامل قانونی	۹۸
بند پنجم: عوامل فرهنگی و اجتماعی	۹۸
بخش ششم: آسیب شناسی قوانین و مقررات تجاری	۹۹
بند اول: آشنایی با قوانین و مقررات مبارزه با قاچاق کالا	۹۹
بند دوم: قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز و آیین نامه اجرایی آن	۱۰۰
بند سوم: قانون مجازات مرتکبین قاچاق	۱۰۰
بند چهارم: قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرایی آن	۱۰۱
بند پنجم: قانون مجازات اخلاصگران در نظام کشور	۱۰۱
بند ششم: قانون مجازات اجرای قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی در مورد ثروت های ناشی از احتکار و گرانفروشی و تقلب	۱۰۲
بند هفتم: قوانین و مقررات به جهت جمع به مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۱۰۲
بند هشتم: قانون جدید مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۱۰۳
فصل هفتم: عناصر تشکیل دهنده جرم قاچاق کالا	۱۰۵
بخش اول: عنصر قانونی بزه قاچاق کالا	۱۰۵
بخش دوم: عنصر مادی بزه قاچاق کالا	۱۰۶
بخش سوم: عنصر معنوی بزه قاچاق کالا	۱۰۶
بخش چهارم: قواعد حاکم بر مرتکبین قاچاق	۱۰۷
بند اول: مباشرت در قاچاق کالا	۱۰۷
بند دوم: شرکت در قاچاق کالا	۱۰۷
بند سوم: معاونت در قاچاق کالا	۱۰۸
بخش پنجم: بررسی و تحلیل عوامل حقوقی	۱۰۸
بند اول: مقررات حاکم بر تعدد و تکرار جرم قاچاق کالا	۱۰۸
بند دوم: نبود تعریفی جامع و مانع از قاچاق کالا	۱۰۹
بند سوم: نقایص و ایرادهای قوانین	۱۱۰
بند چهارم: ناهماهنگی در تدوین مقررات	۱۱۲
بند پنجم: وجود راه گریز قانونی برای قاچاقچیان	۱۱۳
بخش ششم: مشکلات قانونی	۱۱۴
بند اول: برداشت متفاوت از مفهوم قاچاق	۱۱۵

بند دوم: تعدد قوانین و مقررات	۱۱۵
بخش هفتم: آسیب شناسی برخورد قضایی	۱۱۷
بند اول: مشکلات موجود در محاکم	۱۱۷
بند دوم: اختلاف رویه در مراجع رسیدگی	۱۱۸
بند سوم: ضعف در برخورد قضایی	۱۱۹
بند چهارم: متفاوت و متعدد بودن مراجع داورى یا دادرسی	۱۲۰
بند پنجم: ایجاد شعبات ویژه قضایی جهت رسیدگی به جرم قاچاق کالا	۱۲۱
بند ششم: استفاده از قضات باتجربه و متخصص در رسیدگی به جرم قاچاق کالا	۱۲۲
فصل هشتم: تجهیزات قابل استفاده در شناسایی، کشف و مقابله با قاچاق کالا	۱۲۳
بخش اول: بانک های اطلاعاتی (پایگاه داده ها)	۱۲۳
بخش دوم: سیستم جی پی اس	۱۲۵
بخش سوم: استفاده از دستگاه آکس ری	۱۲۶
بخش چهارم: سیستم سنجش سیستم های اطلاعات جغرافیایی	۱۲۸
بخش پنجم: اطلاعات (منابع و مخبرین)	۱۲۹
بخش ششم: تجهیزات خودرویی	۱۳۱
بخش هفتم: ایست و بازرسی های ثابت	۱۳۲
بخش هشتم: ایست و بازرسی موقت (کوته مدت)	۱۳۳
بخش نهم: برنامه ریزی های مهم و هدف دار در این ایستگاه	۱۳۴
بخش دهم: انواع طرح های پلیس	۱۳۵
بخش یازدهم: اتوماسیون اداری	۱۳۶
فصل نهم: منابع انسانی (سرمایه انسانی)	۱۳۹
بخش اول: تعاریف منابع انسانی	۱۴۰
بخش دوم: اهمیت سرمایه انسانی	۱۴۰
بخش سوم: تحلیل و واکاوی ابعاد مدیریت منابع انسانی	۱۴۱
بند اول: اهداف مدیریت منابع انسانی	۱۴۱
بند دوم: مدل سازگار مدیریت منابع انسانی	۱۴۲
بند سوم: تقسیم بندی سرمایه انسانی	۱۴۳
بخش چهارم: شاخص های منابع انسانی	۱۴۴
بند اول: آموزش کارکنان	۱۴۴

بند دوم: سیستم پاداش	۱۴۵
بند سوم: انواع پاداش	۱۴۶
بخش پنجم: ویژگی های سیستم پاداش مؤثر	۱۴۶
بند اول: مدیریت مشارکتی (نیاز به استفاده کامل تر از مأموران پلیس)	۱۴۷
بند دوم: تحصیلات کارکنان	۱۴۸
بند سوم: رضایت شغلی (خشنودی شغلی)	۱۵۰
بند چهارم: ارتقای شغلی (شایسته سالاری)	۱۵۱
بند پنجم: پرداخت حق الکشف	۱۵۲

فصل دهم: تر بخشی سازمانی و مدیریت انتظامی پلیس در مبارزه با قاچاق کالا..... ۱۵۵

بخش اول: بررسی و تجزیه و اثر بخشی	۱۵۵
بخش دوم: تحلیل مفهوم راه آبی - اثر بخشی	۱۵۷
بخش سوم: مدل های اثر بخشی سازمانی	۱۵۷
بخش چهارم: مدیریت پلیس (مدیریت انتظامی)	۱۵۹
بند اول: مدیریت پلیس جامعه محور	۱۵۹
بند دوم: اهداف و رسالت پلیس	۱۶۰
بند سوم: اهداف و مقاصد نهایی پلیس	۱۶۰
بخش پنجم: نقش مدیریت انتظامی در مبارزه با قاچاق کالا (وظایف سازمانی پلیس)	۱۶۲
بند اول: زیر سیستم عملیات ها	۱۶۳
بند دوم: زیر سیستم مدیریت	۱۶۳
بند سوم: زیر سیستم خدمات کمکی	۱۶۴
بخش ششم: مأموریت های پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز ناجا	۱۶۵
بخش هفتم: ارزش های مهم کار پلیس	۱۶۷
بخش هشتم: نوع مدیریت کنونی حاکم بر مدیریت انتظامی مقابله با قاچاق کالا	۱۶۷

منابع و مأخذ..... ۱۷۳

منابع فارسی	۱۷۳
منابع انگلیسی	۱۷۸

پیشگفتار

متأسفانه بحث قاچاق کالا و ارز تأثیرات مخرب سنگینی بر اقتصاد کشور ها دارد و موجب گسترش فقر و بیکاری و سست شدن پایه های اقتصادی جامعه می شود که بر اساس آمار و اطلاعات موجود به هر میزان که ارقام قاچاق سازمان یافته کالا در کشور افزایش و رشد داشته به همان نسبت شاخص فقر در جامعه نیز رو به افزایش است که در این رابطه عوارض و تبعات سنگینی و ادامه شایدهی به جامعه اقتصادی کشور وارد می گردد. کشور جمهوری اسلامی ایران از گذشته تاکنون با معضل قاچاق کالا روبرو بوده و متأسفانه علیرغم مبارزاتی که در راستای مقابله با آن به عمل آمده هزینه سرسام آور در بخش اقتصادی و تبعات سوء سیاسی و امنیتی در پی داشت. ناجای یکی از اصلی ترین عنصر مقابله با این معضل و مهار آن دخیل می باشد و عملکرد منابع انسانی در به ناجا یکی از اصلی ترین عنصر مقابله و موفقیت مبارزه نقش عمده و اساسی را ایفا می نماید. غرض ناشی از قاچاق که به طور کلی عبارتند از: عدم پرداخت حقوق و عوارض دولتی، برهم زدن تعامل بازار رقابتی، سودآوری زیاد و فساد مالی و اخلاقی، مختل شدن تولید کشور برون ارتشاء و فساد در نظام اداری، عدم مدیریت صحیح دولت بر امور اقتصادی و اجتماعی خطرپذیرین، تجاری سالم، تأثیر منفی بر کارکرد سیاستهای تجاری و اقتصادی و معضلات فرهنگی و بهداشتی، خود حاکی از آن است که برای رسیدن به یک سیاست جنایی مطلوب در مبارزه با قاچاق نیاز به جامع‌نگری و شناسایی و بررسی دقیق علل و عوامل موجد قاچاق کالا بوده که اگر درستی شناسایی، ارزیابی و تحلیل نشود و برپایه آن سیاست تقنینی اعمال نگردد، چه بسا در امر مبارزه رودر و با عوامل قاچاق حتی با صرف هزینه‌های هنگفت موفقیتی بدست نیاید. نتیجه مهم و منطقی آنکه اگر دولت قصد واقعی در مبارزه علیه قاچاق کالا و ارز که بیشترین صدمات را به اقتصاد کشور و بخش خصوصی وارد کرده دارد، باید اول از خود و نهادهای وابسته به خود این

مبارزه را آغاز کند و با بهره‌گیری از فناوری‌های جدید در نظارت و کنترل ورود کالا به کشور و یا ترانزیت عزم خود را برای مبارزه به اثبات رساند که البته باید توجه داشت مقابله دولت با خود برای مبارزه با قاچاق بسیار سخت‌تر و طولانی‌تر از ابعاد دیگر این مبارزه است، چرا که نهادهای دولتی با عنایت به قدرت خود بطور مداوم در این مسیر خطیر سنگ‌اندازی و مانع‌تراشی خواهند کرد. شاید در بررسی این وضعیت، فقدان برنامه‌ای ملی، جامع و مورد اجماع دولت، مجلس و تشکل‌های صنفی را باید مورد اشاره قرار داد. طبیعی است در صورت وجود چنین طرح و برنامه‌ای مبارزه با قاچاق با پشتوانه و توانایی بیشتر و قدرتمندتری اجرا می‌شد و دست‌های مخالف امکان این را پیدا نمی‌کردند تا در این روند ایجاد اختلال کنند. فقدان چنین برنامه‌ای اشکالات متعددی را در تعریف قاچاق، شناسایی عوامل قاچاق، شناسایی آثار مخرب آن و از همه مهمتر مبارزه با قاچاق را به وجود آورده که موجب سیاستگذاری‌های متعدد و بعضاً متناقض شده است. نمود بارز آن بحث اسکله‌های مجاز و غیرمجاز به عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل قاچاق است که تا این‌پس از مدت‌ها بحث از سوی مسئولان ستاد مبارزه با قاچاق و دست‌اندرکاران حمل و نقل دریایی و بندری مشخص شد که هنوز تعریف معینی از اسکله‌های مجاز و غیرمجاز وجود ندارد. تعدی و غلطی از قاچاقی که مستقیم و یا غیرمستقیم منشأ دولتی دارد، آن هم دولتی که خود متولی مبارزه با قاچاق است. وقتی در خود اصل موضوع، پارادوکس و تناقض موجود است و بدون شک قوانین و سیاستگذاری‌های وضع شده در این باب نیز پارادوکسیکال خواهد شد و این همان دور باطل است.